

OAJ:n viestit päättäjille

Eduskuntavaalit 2019

RATKAISUJA SUOMELLE

A stylized white silhouette of a person's upper body, including the head, shoulders, and arms, is positioned in the lower right quadrant. The head is replaced by a solid red circle. Inside this red circle, the text 'KOULUTUS RATKAISEE' is written in white, bold, uppercase letters.

**KOULUTUS
RATKAISEE**

Koulutus ratkaisee

MAAILMAN PARAS koulutusjärjestelmä on ajautumassa ahdinkoon monista kehitysponnisteluista huolimatta. On aika tunnustaa, että puutteellisin resurssein ei saavuteta laadukasta opetusta ja onnistunutta oppimista. Kahdeksan vuotta kestäneiden leikkausten on päätyttävä ja koulutuksen ja tutkimuksen rahoitus nostettava kestävälle tasolle.

On katkaistava koulutuksen syöksykierre ja palautettava niiden arvojen kunnioitus, jotka nostivat Suomen maailman parhaaksi maaksi – on palautettava alan ammattilaisille mahdollisuus huolehtia tulevaisuudesta. Sivistys on toimivan yhteiskunnan ja yhteiskuntarauhan perusta ja se luodaan kasvatuksella, koulutuksella ja tutkimuksella.

Me emme juutu ongelmiin, vaan haluamme ratkaista ne. Me olemme edelleen valmiit kantamaan vastuuta ja esitämme ratkaisuja kohti parempaa tulevaisuutta.

Huomispäivän Suomea tehdään joka ikinen päivä päiväkodeissa, kouluissa ja oppilaitoksissa ympäri maan. Nyt tarvitaan ratkaisuja koulutuksen, kasvatuksen ja tutkimuksen puolesta! Tällä julkaisulla haastamme puolueet ja ehdokkaat työhön kanssamme.

Suomi on uudenlaisten haasteiden edessä: luottamus toisiin horjuu, valeutiset vievät uskottavuutta ja poterot syvenevät, kun someraivo yltyy. Eriarvoistuminen, työn muutos, työttömyys ja samaan aikaan kasvava osaajapula sekä globaalit ongelmat vaativat meiltä uutta ajattelua. Mutta meillä on jo ratkaisu!

Koulutuksessa oppija kohdataan yksilönä ja kaikilla on mahdollisuus saada uusia elämän eväitä. Siellä opitaan asettumaan toisten asemaan, lukemaan kriittisesti ja väittelemään sivistyneesti. Varhaiskasvatuksesta väitöstilaisuuteen ulottuvalla korkeatasoisella koulutuksella luodaan empaattinen ja sivistynyt Suomi.

Koulutus on muutosvoimaa, joka mahdollistaa vakaan ja valoisan tulevaisuuden niin yksilöille kuin yhteiskunnallekin. Sillä ratkaistaan jopa globaaleja ongelmia. Nyt on vapautettava koulutuksen muutosvoima!

On aika lopettaa resurssileikkaukset ja tehdä paluu tulevaisuuteen. Kun on kyse Suomen tulevaisuudesta, koulutus ratkaisee.

#koulutusratkaisee

1

Syrjäytymiskehityksestä osallisuuskehitykseen

SYRJÄYTYMISKEHITYS on vakavimpia yhteiskunnallisia ongelmiamme. Syrjäytymisen seuraukset konkretisoituvat usein esimerkiksi opintojen keskeytymisenä, työttömyytenä, köyhyytenä ja sosiaalisina ongelmina. Syrjäytymisen juuret ovat kuitenkin jo lapsuudessa. Siksi myös ongelman ratkaiseminen on aloitettava lapsuudesta ja taattava koko elinkaaren kattava mahdollisuus kiinnittyä yhteiskuntaan. Ihmisen hyvinvointiin vaikuttavat kokemukset osallisuudesta, merkityksellisyydestä ja ryhmään kuulumisesta. Toimivassa demokraattisessa yhteiskunnassa jokaisella kansalaisella on oltava valmiudet aktiiviseen osallistumiseen ja työllistymiseen. Koulutus on avainasemassa valmiuksien rakentamisessa.

Kasvatuksen ja koulutuksen pitää saada nykyistä vahvempi rooli sosiaalisten ja taloudellisten ongelmien ehkäisyssä ja hoidossa. Kasvatus ja koulutus tukevat kasvua yksilöksi ja yhteisön jäseneksi, ehkäisevät syrjäytymistä, antavat valmiuksia työelämään sekä tukevat kaikkien osallistumismahdollisuuksia aina varhaislapsuudesta senioriväestöön asti.

Vahva opinpolku jokaiselle

TEHOKKUUDEN TAVOITTELU ja tuloshakuisuus kasvatuksessa ja koulutuksessa ovat johtaneet yhä enemmän siihen, ettei aikaa ole riittävästi jokaisen lapsen ja nuoren arvostavaan ja kiireettömään kohtaamiseen. Samalla yksinäisyys on lisääntynyt. Kyselyn mukaan joka viides nuori koki itsen-

sä näkymättömäksi ryhmässä. Tiedämme, että yksinäisyyden kokemus lapsuudessa on yhteydessä hyvinvoinnin ongelmiin nuoruudessa ja aikuisuudessa.

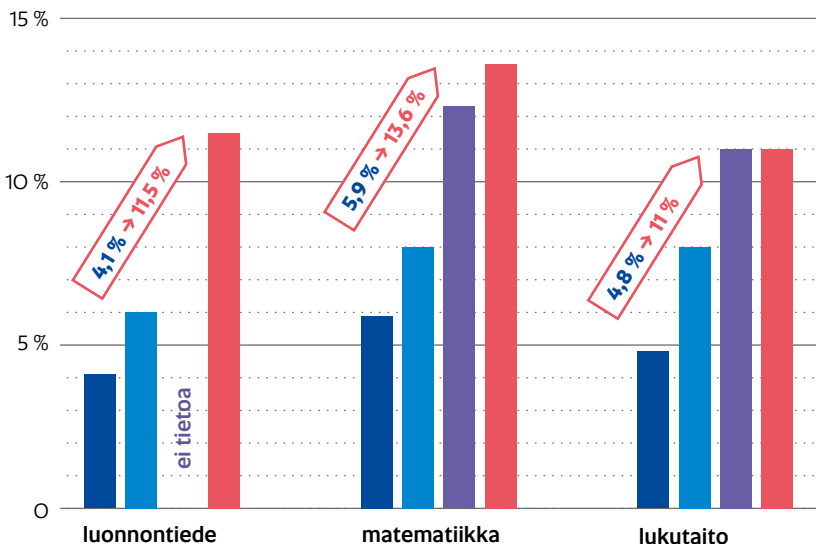
Nopeasti kasvava joukko lapsia ja nuoria jää ilman elinikäisessä oppimisessa ja työelämässä vaadittavia perusvalmiuksia, koska heiltä puuttuu riittävän varhainen oppimisen tuki. Tarvittavan tuen aloittaminen on liian byrokraattista ja tukitoimet riittämättömästi resursoituja. Oppimisen pulmat laajenevat myös sosiaalisiksi ongelmiksi. Vaikka lähes kaikki nuoret siirtyvät toiselle asteelle, liian moni oppimisen polku keskeytyy eri syistä. Joka kuudes nuori päättää opintonsa saavuttamatta toisen asteen tutkintoa.

Lapselle ja nuorelle syntyy kokemus arvostuksesta ja tärkeydestä, kun opettajalla on aikaa kohdata hänet yksilönä. Tiiivissä vuorovaikutuksessa on mahdollisuus kasvaa yhteisön osallistuvaksi jäseneksi. Lähellä oleva opettaja kykenee tunnistamaan jokaisen lapsen ja nuoren vahvuudet sekä oppimisen haasteet.

RATKAISU 1 Panostetaan varhaiskasvatukseen

PÄIVÄKODIN TARJOAMA pedagoginen varhaiskasvatus on uuden varhaiskasvatuslain perusteella entistä vahvemmin jokaisen lapsen oikeus sekä merkittävä osa opinpolkua ja

HEIKKOJEN OSAAJIEN MÄÄRÄ ON YLI KAKSINKERTAISTUNUT

PISA-tutkimuksessa suoritustasolle 1 tai sen alle jääneiden suomalaisoppilaiden osuus vuosina 2006–2015.

Lähde: OECD, PISA-tutkimus

* Nämä oppilaat eivät yllä peruskoulun aikana suoritustasolle 2, jota pidetään vähimmäisedellytyksenä jatko-opinnoissa sekä arki- ja työelämän vaatimuksissa pärjäämiselle. Suoritustasolle 1 tai sen alle jäävät ovat huomattavassa vaarassa syrjäytyä opinnoista, työstä ja elämästä.

2006 2009 2012 2015

hyvää lapsuutta. Lapsiryhmät on muodostettava pysyviksi, jotta ne tukevat lapsen sosiaalista kehitystä. Yliopistojen pitää edelleen lisätä opiskelijoiden sisäänottomääriä varhaiskasvatuksen opettajakoulutukseen. Uutta varhaiskasvatuslakia tulee täsmentää siten, että siinä määritellään pedagoginen varhaiskasvatus.

Varhaiskasvatus pitää säätää sivistykselliseksi perusoikeudeksi. Lasten osallistumisastetta päiväkodin pedagogiseen varhaiskasvatukseen on nostettava. Osallistumisen on oltava päivittäistä ja mahdollisimman säännöllistä. Perhevapaaudistuksella pitää vahvistaa lapsen oikeutta varhaiskasvatukseen. Kotihoidontuen enimmäiskesto tulee lyhentää. Sellaisista tuen osista, jotka edellyttävät perheen kaikkien lasten hoitamista kotona, pitää luopua. 3–4-vuotiaiden lasten oikeudesta maksuttomaan osapäiväiseen pedagogiseen päiväkodin varhaiskasvatukseen pitää laatia suunnitelma ja toteutusaikataulu.

RATKAISU 2 Uudistetaan oppivelvollisuutta

OPPIVELVOLLISUUDEN uudistaminen on välttämätöntä, jotta voimme vähentää koulupudokkuutta ja nostaa suomalaisten osaamistasoa. Näiden tavoitteiden saavuttaminen vaatii kaikille 5–6-vuotiaille velvollisuutta osallistua esiopetukseen ja joustavammin etenevää, mutta vahvemmin tuettua oppivelvollisuutta. Riittävän tuen varmistaminen edellyttää myös arvioinnin yhdenvertaisuuden parantamista ja selkeiden vähimmäisosaamisen kriteerien määrittelyä. Koska osaamisvaatimukset ovat kasvaneet, toisen asteen opintojen pitää kuulua oppivelvollisuuteen aina siihen asti, kun opiskelija täyttää 19 vuotta. OAJ:n oppivelvollisuusmalli on esitetty kattavasti omissa julkaisuissaan (www.oaj.fi).

Oppivelvollisuuden uudistaminen on välttämätöntä, jotta voimme vähentää koulupudokkuutta ja nostaa suomalaisten osaamistasoa. OAJ esittää nykyisen 100 vuotta vanhan oppivelvollisuusmallin kokonaisuudistusta tälle vuosisadalle.

OAJ esittää nykyisen 100 vuotta vanhan oppivelvollisuusmallin kokonaisuudistusta tälle vuosisadalle.

RATKAISU 3 Oppijan ja opettajan vuorovaikutus turvataan opettajamitoituksella

TUTKIMUKSISSA on osoitettu, että ryhmäkoolla on yhteys oppimistuloksiin ja jopa myöhempiin opintoihin ja tuloihin.

Opetuksessa ja kasvatuksessa on oltava oppijoiden määrä ja tuen tarve huomioon ottaen riittävästi opettajia. Tällöin opettajilla on aikaa myös hyvän vuorovaikutuksen tukemiseen ja oppijoiden yksilölliseen kohtaamiseen.

Ylisuurissa ryhmissä työrauha ja vuorovaikutuksen laatu heikkenevät, kiusaaminen lisääntyy ja oppiminen vaarantuu. Riittävä opettajamitoitus on keskeinen laatutekijä kaikilla koulutusasteilla.

Oppijoilla on mahdollisuus oppia ja voida paremmin sekä tulla kohdatuksi yksilönä, kun opettajamitoitus on säädetty riittäväksi.

RATKAISU 4 Oppimisen tukea pitää saada riittävästi ja tarpeeksi varhain

OPPIMISEN TUKEA on kiireellisesti korjattava vastaamaan oppijoiden nopeasti kasvavaa tuen tarvetta. Korjaaminen edellyttää sekä tukea koskevan lainsäädännön että tuen resurssien parantamista. Liian myöhäisestä ongelmiin reagoimisesta on päästävä ennakoivaan, varhaiseen ongelmiin puuttumiseen. Tuen resursseja pitää vahvistaa etenkin varhaisimpina vuosina, jolloin oppimisen pulmia voidaan ratkaista vaikuttavimmin. Kun oppilaan haasteita saadaan ratkottua, tukea voidaan vähitellen purkaa. Varhaisempi tuki on huomioitava erityisopettajamitoituksessa (ks. edellä) ja lapsen oikeus tarvitsemaansa tukeen pitää kirjata myös varhaiskasvatuslakiin.

Erityis- ja muiden opettajien yhteisopettajuutta on tuettava enemmän. Oikeudesta opiskella erityisluokassa tai

OAJ:N ESITYS OPETTAJAMITOITUKSEKSI

VARHAISKASVATUKSEN lapsiryhmässä on oltava vähintään yksi varhaiskasvatuksen opettaja. Koko henkilöstöstä opettajia on oltava **50 %**.

Lapsiryhmässä henkilökuntaa suhteessa lapsimäärään
1:4 (0–3-vuotiailla)
1:7 (3–5-vuotiailla)
Ryhmä voidaan muodostaa enintään kolmen työntekijän ympärille.
Varhaiskasvatuksen erityisopettajia **1:100**

ESIOPETUKSESSA opettajia on oltava vähintään **1:13** suhteessa lasten määrään.

Kokopäiväisissä esiopetusryhmissä noudatetaan 3–5-vuotiaiden varhaiskasvatuksen henkilöstömitoitusta.

PERUSOPETUKSESSA opettajia on oltava vähintään **1:18*** (luokilla 1–2.) tai **1:20*** (luokilla 3–9.) suhteessa oppilaiden määrään. Opinto-ohjaajia **1:200**

TOISELLA ASTEELLA opettajia on oltava vähintään **1:20*** suhteessa opiskelijoiden määrään. Opinto-ohjaajia **1:200**

OPPIJOIDEN TUEN TARVE ON HUOMIOITAVA MITOITUKSESSA:

- Erityisen tuen oppilaat kertoimella **2**, vieraskieliset ja tehostetun tuen oppilaat kertoimella **1,5**
- Erityisopettajia oltava **1:100**, paitsi esi- ja alkuopetuksessa **1:50**
- Erityisopetuksen ja pidennetyn oppivelvollisuuden luokissa noudatetaan nykyisiä ryhmäkokoja (PoA 2§)

* Luku lasketaan opettajien antaman ja oppijoiden saaman opetuksen suhteesta. Esim. suhdelluvulla 1:20, yksi opettajan oppitunti vastaa kahdenkymmenen oppilaan oppituntia.

-ryhmässä on säädettävä selkeämmin laissa, koska osa oppijoista tarvitsee pienemmän ryhmän oppiakseen.

RATKAISU 5

Koulupäivän rakenne tukemaan oppimista, hyvinvointia ja harrastusmahdollisuuksia kaikille

KOULUPÄIVÄN rakenteen on tuettava ennen kaikkea oppimista. Koulupäiviin tulisi varata lisää aikaa omaan ryhmään kiinnittymiseen ja vuorovaikutukseen. Esitämme, että nykyistä perusopetuksen tuntijakoa kasvatetaan oman ryhmän tunneilla (yhteensä 2 vuosiviikkotuntia (vvt) luokkien 1–6 aikana ja 2 vvt luokkien 7–9 aikana). Ne käytettäisiin opetussuunnitelmassa määrättävällä tavalla muun muassa ryhmäytymiseen, yksinäisyyden ehkäisyyn, vuorovaikutustaitojen harjoitteluun ja kiusaamisen ennaltaehkäisyyn oman opettajan (luokanopettaja, luokanvalvoja, ryhmän-ohjaaja) opetuksessa ja ohjauksessa.

Hyvät harrastukset tukevat hyvinvointia ja oppimista. Monipuolinen ja laadukas harrastustoiminta pitää mahdollis-

taa kaikille koulun tiloissa ennen ja jälkeen koulupäivän. Maksuttoman harrastustoiminnan lisääminen on toteutettava koulun kerhotoimintaa uudistamalla ja sen rahoitusta laajentamalla. Myös ryhmämuotoista taiteen perusopetusta tulee hyödyntää aiempaa enemmän tässä harrastustoiminnassa.

RATKAISU 6

Jokaiselle aikuiselle taattavat perustaidot

RÄÄTÄLÖITYJÄ matalan kynnyksen koulutuskokonaisuuksia on kohdistettava niille aikuisille, joilla on puutteita perustaidoissa, kuten luku-, numero- tai digitaidoissa. Perustaitoja vahvistamalla avataan reitti myös tutkintoon johtavaan koulutukseen.

Riittävien perustaitojen takaamiseen on panostettava läpi koulutusjärjestelmän. Esimerkiksi ammatillisen koulutuksen yleissivistävien opintojen merkitystä on korostettava.

Myös vapaan sivistystyön ja taiteen perusopetuksen koulutusta on kehitettävä edelleen matalan kynnyksen väylinä opintielle ja sivistykseen läpi elämän.

Kaikille mahdollisuus työllistyä koulutuksen kautta

TYÖVOIMAN kysyntä, osaaminen ja tarjonta eivät kohtaa Suomessa. Lisäksi Suomi ikääntyy. Ikärakenteen muutoksen vuoksi vain runsaat 40 prosenttia maassa asuvista on työelämässä. Työtehtävät ja ammatit ovat murroksessa. Teknologian kehittymisen seurauksena noin kolmannes ammateista muuttuu tai katoaa 10–20 vuoden sisällä. Vuoden 1987 jälkeen on hävinnyt 640 000 sellaista työpaikkaa, johon on riittänyt pelkkä perusasteen tutkinto. Samaan aikaan korkea-asteen työpaikkojen määrä on kolminkertaistunut. Perusasteen varassa olevien työllisyysaste on noin 43 % ja ylemmän korkeakouluasteen 86 %. Syntyy uusia työtehtäviä ja aloja, joiden raja-aidat murtuvat. Noin 600 000 työkäisellä on vakavia puutteita luku-, lasku- tai digitaidoissa, mikä vaikeuttaa heidän selviytymistään nyky-yhteiskunnassa.

Opiskelijat valmistuvat moniin muihin maihin verrattuna keskimääräistä vanhempina. Vajaa kolmannes ikäluokas-

ta pääsee korkeakouluun. Neljännes uusista ylioppilaista ei hae samana vuonna jatko-opintoihin. Ikäluokasta 15 % ei koskaan suorita toisen asteen tutkintoa. Lisäksi 20–24-vuotiaista jopa neljännes keskeyttää ammatilliset opintonsa.

Työttömyys aiheuttaa syrjäytymistä. Korkea työttömyys ja kohtaanto-ongelma haittaavat myös yhteiskunnan kilpailukykyä. Kesällä 2018 avoimia työpaikkoja oli noin 46 000 ja työttömien määrä oli noin 273 000. Jos työttömyyden kesto lyhenisi päivällä, se säästäisi valtiontalouden kustannuksia 10 miljoonalla eurolla.

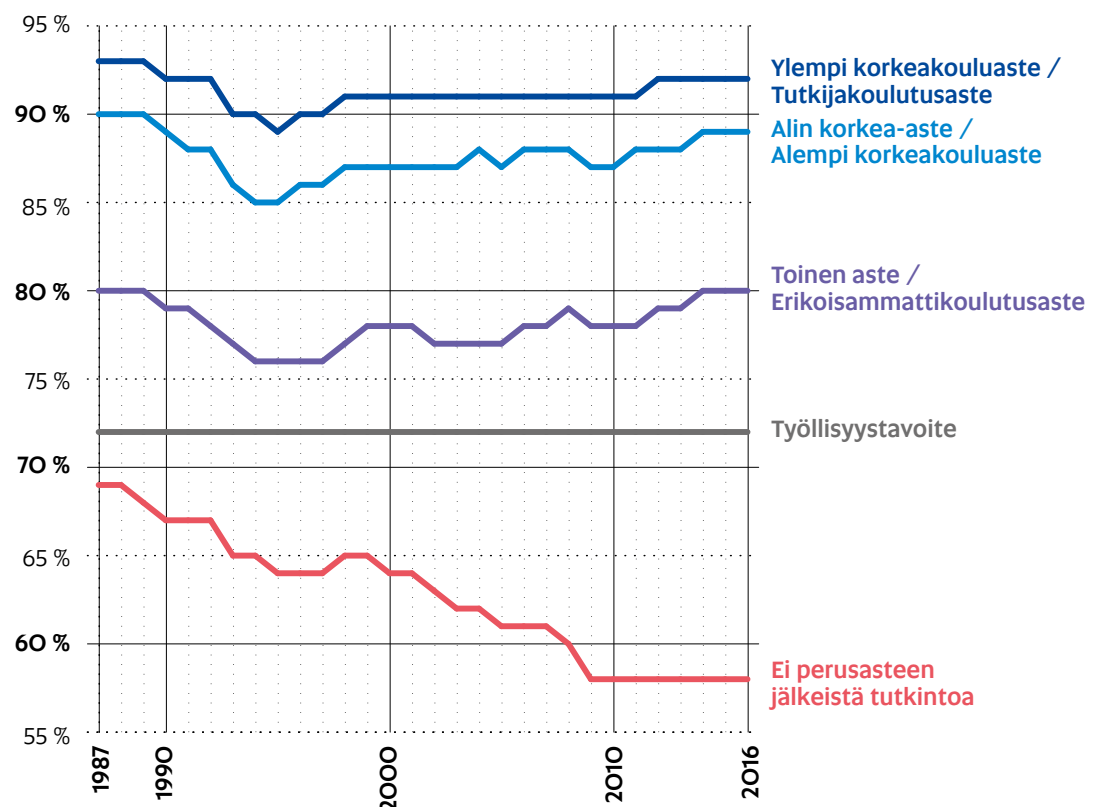
Maahanmuuttajien osaamista ei osata tunnistaa ja hyödyntää työmarkkinoilla, minkä vuoksi he ovat kantaväestöä useammin työttömänä. Osalla osaaminen ei riitä. Työkäisen väestön vähenemisen takia emme pysty vastaamaan eri aloilla olevaan työvoimapulaan. Suomeen on tarve hankutella lisää kansainvälisiä osaajia, jotta pärjäisimme osavasta työvoimasta käytävässä kansainvälisessä kilpailussa. Vuonna 2017 maassa työskenteli vain alle 8 000 henkilöä tarveharkintaisen työntekijän oleskeluluvalla.

KOULUTUS ON PARAS TYÖLLISYYDEN TURVA

Työllisyysaste koulutusasteen mukaan (18–64-vuotiaat)

Lähde:

Tilastokeskus

RATKAISU 7

Avoimet opinnot tukemaan työllisyyttä ja alan vaihtoa

AMMATILISESSA koulutuksessa pitää aloittaa viisivuotinen kokeilu avoimen korkeakoulun kaltaisesta avoimesta ammatillisesta koulutuksesta. Kokeilulla mahdollistetaan noin 8 000–10 000 opiskelijan osa-aikainen opiskelu arviolta 20 oppilaitoksessa.

Korkeakoulujen avointa koulutusta pitää kehittää tarjoamalla tutkinnon osia laajempina kokonaisuuksina, jotta työttömyysuhan alla olevien ja työttömäksi joutuneiden pääsyä korkeakoulutukseen saataisiin nopeutettua. Korkeakoulututkintojen osia sisältävän koulutuksen tarjoaminen tilauskoulutuksena pitää mahdollistaa. On lisättävä myös vailla korkeakoulututkintoa olevien mahdollisuuksia suorittaa ns. opintopolkuopintoja korkeakoulutukseen pääsyn sujuvoittamiseksi.

RATKAISU 8

Nuorille tuetut väylät 2. asteella ja mahdollisuudet korkeakouluopintoihin

PERUSKOULU ja toinen aste antavat jatkossakin hyvät valmiudet edetä opiskelemaan korkeakoulutukseen. Riittävät opetusresurssit on taattava myös niille oppilaille, jotka vaativat enemmän ja erilaista huomiota saavuttaakseen oppimistavoitteet. Keskeyttämistä vähennetään tehokkaimmin ohjaus- ja tukipalveluilla sekä tiiviillä vuorovaikutteisella lähiopetuksella. Toisen asteen duaalimallilla (erillinen lainsäädäntö ammatillisessa koulutuksessa ja lukiossa) varmistetaan vahva osaaminen niin jatko-opintoihin kuin työelämätaitoihinkin.

Ammatillisen koulutuksen on tuotettava laaja ammatillinen perusosaaminen ja yleinen jatko-opintokelpoisuus, mikä on varmistettava kunnollisella rahoituksella sekä kelpoisten opettajien antamalla opetuksella ja ohjauksella. Työpaikalla toteutettavaan opettajan antamaan opetukseen ja ohjaukseen tulee kiinnittää erityistä huomiota.

Yksilöiden mahdollisuuksia korkeakouluopintoihin ja haluaomaansa työuraan pitää parantaa lisäämällä korkeakoulujen aloituspaikkoja. Opiskelijan mahdollisuuksia suorittaa opintoja muissa toisen asteen oppilaitoksissa sekä korkeakouluopintoja jo toisen asteen opintojen aikana on lisättävä. Vahvistetaan oppilaitosten tarjoamia toisen asteen ohjaus- ja urapalveluja.

RATKAISU 9

Muunto- ja päivityskoulutus parantamaan työmarkkinakelpoisuutta

TYÖELÄMÄSSÄ olevien mahdollisuutta osaamisen kasvattamiseen on parannettava muun muassa lisäämällä muunto- ja päivityskoulutuksia. Näillä koulutuksilla voidaan nopeasti vaikuttaa jo työelämässä olevien osaamisen uudistamiseen tai vastata työvoimatarpeeseen rakennemuutosalueilla ja kasvavilla toimialoilla.

Ikäluokasta 15 % ei koskaan suorita toisen asteen tutkintoa. Lisäksi 20–24-vuotiaista jopa neljännes keskeyttää ammatilliset opintonsa. Keskeyttämistä vähennetään tehokkaimmin ohjaus- ja tukipalveluilla sekä tiiviillä vuorovaikutteisella lähiopetuksella.

2

Vahvoja tekoja koulutuksen tasa-arvon hyväksi

SUOMI ON MAAILMALLA tunnettu tasa-arvon mallimaana, jossa perhetausta, sukupuoli tai asuinpaikka vaikuttavat vain vähäisessä määrin mahdollisuuksiin. Jokaiselle on taattu yhdenvertaiset mahdollisuudet opiskella niin pitkälle kuin oma motivaatio ja kyvyt riittävät. Tutkimustiedon ja muun muassa PISA-tulosten mukaan tasa-arvon rapautumisesta on selviä merkkejä. Enää koulu ei kykene tasoittamaan perhe- ja kulttuuritaustasta johtuvia eroja niin kuin ennen. Matala koulutustaso periytyy sukupolvelta toiselle.

Vaikka enemmistö suomalaisista voi paremmin kuin koskaan ja elintaso on noussut, Suomessa on kasvava joukko ihmisiä, joiden mahdollisuudet rakentaa hyvää elämää ja turvaa ovat yhä heikkommat. Ne, jotka hyötyisivät koulutuksesta eniten, saavat sitä kaikkein vähiten.

Kaikessa koulutuksessa ja kasvatuksessa tasa-arvo, laatu ja tulokset ovat paljolti kiinni siitä, miten koulutusta ja kasvatusta järjestetään paikallisesti. Valitettavasti kuntien edellytykset järjestää esimerkiksi perusopetusta ovat hyvin erilaisia ja laatuerot ovat revenneet kuntien välillä. Oppilaiden saaman opetuksen määrässä voi olla jopa yli puolen kouluvuoden mittainen ero perusopetuksen aikana. Samoin ammatillisessa koulutuksessa opiskelijoiden saaman opetuksen määrä vaihtelee merkittävästi, koska rahoituksen leikkaukset ovat kohdelleet oppilaitoksia hyvin eri tavoin. Myös mahdollisuudet täydentävään koulutukseen ja harrastuspohjaiseen omaehtoiseen opiskeluun

vaihtelevat, koska vapaan sivistystyön ja taiteen perusopetuksen rahoitusilanne ja osallistumismaksut ovat erilaiset eri paikkakunnilla.

Tavoitteena on, että jokainen ihminen riippumatta perhetaustasta tai asuinpaikasta voi osallistua yhteiskuntaan ja työelämään, toteuttaa itseään ja antaa yhteisölle oman panoksensa. Sivistys kuuluu kaikille. Siksi koulutusjärjestelmän pitää tasoittaa entistä tehokkaammin kaikenikäisten oppijoiden lähtökohdista johtuvia eroja sekä vastaavasti tunnistaa ja hyödyntää heidän erilaista osaamistaan. Kaikille tulee turvata mahdollisuus hakeutua koulutukseen ja toimeentulo koulutuksen ajaksi.

RATKAISU 10

Kaikille turvattava tasa-arvoinen oikeus oppia

OMAN PÄIVÄKODIN, koulun ja oppilaitoksen laatuun pitää voida luottaa asuinpaikasta riippumatta. Koulutuksen tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutuminen edellyttää yksiselitteistä ja täsmällistä lainsäädäntöä. Maakuntauudistuksen toteuduttua tarvitaan myös kuntauudistus ja rahoitusuudistus, joilla turvataan kasvatuksen ja koulutuksen toimintaedellytykset ja koulutuksen saavutettavuus. Esimerkiksi lukiokoulutuksen rahoitusmallin tulisi tukea saavutettavuutta. Lähikouluperiaate pitää säilyttää ja varmistaa, etteivät koulujen erot kasva liian suuriksi.

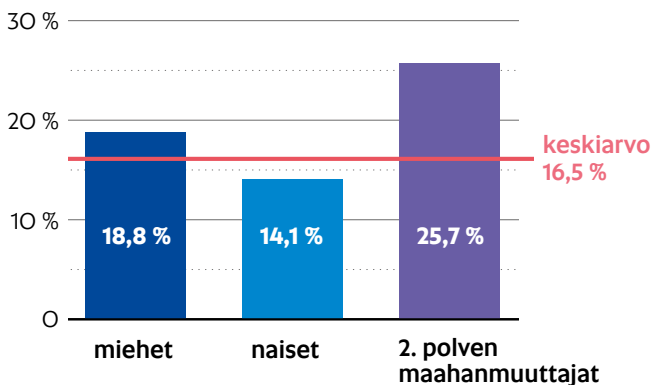

RATKAISU 11

Edistetään maahanmuuttajien kotoutumista koulutuksella

MAAHANMUUTTAJATAUSTAISTEN lasten, nuorten ja aikuisten pitää päästä nopeasti mukaan suomalaiseen yhteiskuntaan. Tämä tapahtuu laadukkaana kieli- ja kulttuurikoulutuksen avulla. Kotoutumista voidaan edistää tukemalla erityisesti maahanmuuttajaäitien kielenoppimista.

Kotoutumiskoulutuksen laadusta ja vaikuttavuudesta on huolehdittava. Kotoutumiskoulutus pitää siirtää opetus- ja

MONI JÄÄ ILMAN TOISEN ASTEEN TUTKINTOA

Nuoret aikuiset (25–29 vuotta) ilman toisen asteen tutkintoa 2016.

kulttuuriministeriön alaiseksi. Samoin pitää turvata mahdollisuudet oman äidinkielen ja suomen tai ruotsin kielen opiskeluun kaikilla koulutusasteilla. Maahanmuuttajien määrää korkeakoulutuksessa pitää lisätä valmentavien ohjelmien avulla.

RATKAISU 12

Sukupuoli ei saa ratkaista osaamista ja ammatinvalintaa

JOKAISELLA ON OIKEUS saada hyvät eväät oman koulutus- ja urapolun rakentamiseen. Sukupuoli, kulttuurinen tausta tai muu yksilöön liittyvä ominaisuus ei saa rajata mahdollisuuksia. Opinto- ja uraohjausta pitää vahvistaa ja lisätä laadukkaita työelämään tutustumismahdollisuuksia eri sektoreille. Opettajien ja opinto-ohjaajien sukupuolittaisuustaitoja on kehitettävä osana opettajankoulutusta ja jatkuvaa osaamisen kehittämistä. Tukiopinto-ohjauksesta pitää tehdä lakisääteinen toimintamalli, jossa nuori saa yksilöllistä tukea ja opinto-ohjausta ennen perus- ja toisen asteen koulutuksen nivelvaihetta ja sen jälkeen. Tämä tukee etenkin syrjäytymisvaarassa olevia poikia.

RATKAISU 13

Kouluihin ja oppilaitoksiin osallistava toimintakulttuuri

KOULUTUKSEN toimintakulttuurissa pitää ottaa päämääräksi vaikuttamisen ja demokratian vahvistaminen. Opiskelijat pitää ottaa mukaan päätöksentekoon kaikilla kouluasteilla. Opetus- ja tutkimushenkilökunnan vaikutusmahdollisuuksia ja kuulemista pitää parantaa koulujen ja oppilaitosten päätöksenteossa ja korkeakoulu yhteisön lakiin perustuvaa asemaa korkeakoulujen päätöksenteossa.

RATKAISU 14

Säilytetään koulutuksen maksuttomuus

KOSKA RAHA ei saa ratkaista, kuka pääsee koulutukseen, tutkintoon johtava koulutus pitää säilyttää kaikille suomalaisille maksuttomana. Myös päiväkotien varhaiskasvatuksesta pitää tehdä osapäiväisesti maksutonta. Kehittämällä uusia toimintamalleja, kuten sähköisten oppimateriaalien laajempaa hyödyntämistä muun muassa niiden arvonlisäveroa laskemalla sekä kirjasto- ja leasing-palveluita kehittämällä, taataan aidosti maksuton toinen aste. Jatkuvan oppimisen haaste yhteiskunnassamme on niin suuri, että mahdollisuuksia suorittaa tutkinnon osia tai tutkintoon johtavaa koulutusta ei saa heikentää.

Oman päiväkodin, koulun ja oppilaitoksen laatuun pitää voida luottaa asuinpaikasta riippumatta. Koulutuksen tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutuminen edellyttää yksiselitteistä ja täsmällistä lainsäädäntöä.

3

Turvallisuus ja hyvinvointi oppimisen perustana

YHTEISKUNNAN muutokset näkyvät oppilaitosten arjessa. Maahanmuutto sekä sosioekonomisten ja hyvinvoinnin erojen kasvu ovat muun muassa lisänneet syrjäytymistä ja radikalisoitumista. Huumeidenkäyttöä esiintyy jo noin joka kuudennen oppilaitoksen lähiympäristössä. Kaikki oppijat eivät koe kasvu- ja opiskeluympäristöään turvalliseksi ja oppimista edistäväksi. Kiusatuksi tuleminen ja väkivalta ovat arkipäivää yhä liian monelle oppijalle, opettajalle ja muulle henkilökunnan jäsenelle. Tästä huolimatta esimerkiksi joka kolmannella peruskoululla ja lukiolla ei ole toimintamallia kiusaamistilanteisiin puuttumiseen.

Työrauhaa koskevien tulosten osalta Suomi oli PISA-maista kolmanneksi huonoin. Alakoululaisista vain kolmannes pitää oppituntien työrauhaa hyvänä, yläkoululaisista vajaa puolet ja toisen asteen opiskelijoista 71 %. Rehtoreista kaksi kolmasosaa pitää häiriökäyttäytymistä merkittävänä haittatekijänä oppimiselle.

Turvallisuutta heikentää sekin, että erityisluokkia lakkautetaan jatkuvasti. Vuonna 2005 erityiskouluja oli 195, nyt 73. Inklusion ylilyöntien seurauksena jopa vahvinta tukea tarvitsevat on sijoitettu lähikouluihin, eikä vaativaa erityistä tukea saa. Lasten ja nuorten psykiatrisia sairaalapaikkoja on vähennetty rajusti viiden viime vuoden aikana.

Opetuksen laatu kärsii, kun työrauhaongelmat, jatkuvat uudistukset ja suuret heterogeeniset ryhmät uuvuttavat

opettajia. Opetusalan esimiehillä on keskimäärin yli 40 alaista. Esimiehille ei ole osoitettu riittävästi aikaa johtaa turvallisuutta ja hyvinvointia.

Suomea piinaa massiivinen julkisten rakennusten sisäilmaongelma. Päiväkoti-, koulu- ja oppilaitosrakennukset ovat yli-ikäisiä ja huonokuntoisia. Lähes jokaisessa Suomen koulussa on jonkintasoisia sisäilmaongelmia, mikä tulee kalliiksi sairastuvuuden lisääntymisen vuoksi. Eri raporteissa ja kyselyissä suoranaisia kosteus- ja homevaurioita on todettu olevan 25–60 prosentissa koulurakennuksista. Peruskoulussa ja esiopetuksessa joka viides oli vaihtanut työtä tai työpistettä sisäilmaongelmien vuoksi.

RATKAISU 15

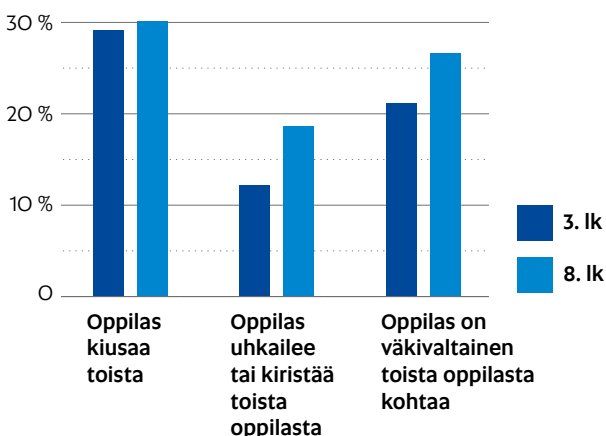
Häirintä, kiusaaminen ja väkivalta on estettävä

ESIMIEHILLÄ ja opettajilla on oltava riittävästi aikaa oppijoille sekä päiväkodissa, peruskoulussa että muissa oppilaitoksissa. Heidän osaamistaan turvallisuusasioissa ja radikalisoitumisen estämisessä pitää lisätä osana opettajankoulutusta ja jatkuvaa osaamisen kehittämistä. Opetushallituksen on laadittava valtakunnalliset malliohjeet opetussuunnitelman mukaiseen suunnitelmaan oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä. Koulun opetukseen sisällytetään aiempaa enemmän turvallisuus- ja vuorovai-

KUINKA YLEISTÄ ON OPPILAIDEN KOHTAAMA KIUSAAMINEN JA VÄKIVALTA?

Niiden oppilaiden osuus, jotka kertovat viikoittain kohtaavansa kiusaamista tai väkivaltaa.

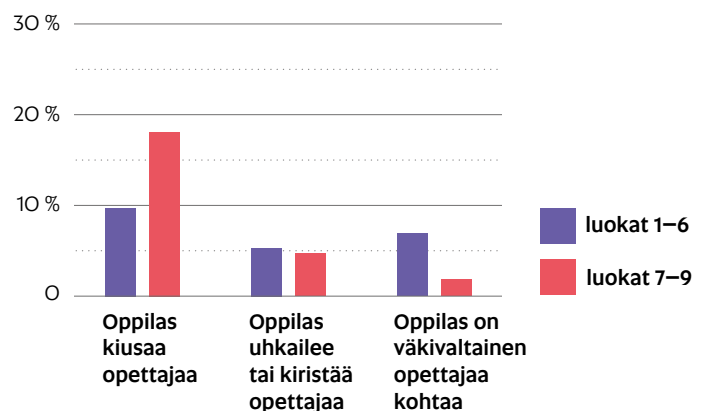
Lähde: Karvi 6:2018

ENTÄ OPETTAJIEN KOHTAAMA KIUSAAMINEN JA VÄKIVALTA?

Niiden opettajien osuus, jotka kertovat viikoittain kohtaavansa kiusaamista tai väkivaltaa.

Lähde: Karvi 6:2018

kutustaitoja. OAJ:n selvitys opetusalan työoloista ja ratkaisuista niiden parantamiseksi on esitetty kattavasti Opetusalan työolobarometri 2017 -julkaisussa (www.oaj.fi).

RATKAISU 16

Opiskelukyky on oppimisen edellytys

MONET LAPSET joutuvat avun ja tuen puuttumisen vuoksi koulussa yleisopetuksen luokkaan, jossa heillä ei ole mahdollisuutta oppia ja opiskella. Jos opettajan aika oppilasryhmässä kuluu suurelta osin muutama eriytyneeseen oppilaan tarvitsemaan oppijaan, valtaosa oppijoista joutuu selviytymään opiskelustaan liian usein itsenäisesti ja yksin. Tilanne on raskas kaikille. Opetuksen järjestäjälle pitää asettaa velvollisuus arvioida lasten ja nuorten koulunkäytikykyä. Arviointi tehtäisiin huomioiden oppilaan vointi, koulun ja ryhmän tilanne ja muiden toimijoiden järjestämä tuki. Jos koulunkäytikyvyssä on puutteita, opiskeluhoillon ammattihenkilöillä on velvollisuus välittömästi suunnitella ja järjestää lapsen ja nuoren tarvitsema tuki yhteistyössä lastensuojelusta sekä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluita vastaavan tahon kanssa.

Tarvitaan myös lisää sairaalakoulupaikkoja ja psykiatrisia sairaalapaikkoja sekä velvoite nykyistä nopeampaan lasten ja nuorten mielenterveyspalveluihin pääsyyn. Myös toisen- ja korkea-asteen opiskelijoille tulee taata nopea pääsy mielenterveyspalveluihin ilman kohtuuttomia jonotusaikoja.

Perusopetuksen rehtorille pitää säätää oikeus antaa jälki-istuntoa, evätä opetus turvaamistoimena kolmeksi päiväksi sekä erottaa turvallisuutta vaarantava oppilas enintään kuukauden määräajaksi. Oppilaiden oppivelvollisuuden eteneminen ja riittävät oppilashuollon palvelut on näissä tilanteissa turvattava.

RATKAISU 17

Opiskelu- ja työrauhaa on parannettava ja henkilöstön työkuormitusta kevennettävä

OPPIJAN TUEN järjestäminen ja opiskeluhoitolaki pitää uudistaa poistamalla turha paperityö ja byrokratia. Opetus-

ja kulttuuriministeriön kiusaamisen ehkäisyn ja työrauhan edistämisen loppuraportin (2018:16) esitykset lainsäädännön kehittämiseksi on toteutettava. Raportissa esitetään muun muassa mahdollisuutta turvaamistoimena evätä oppilaan osallistuminen opetukseen.

RATKAISU 18

Puutteellisesti järjestettyyn opetukseen on luotava keinot puuttua

ALUEHALLINTOVIRASTOLLE pitää säätää oikeus oma-aloitteisesti puuttua opetuksen järjestämiseen ja toimivat sanktiokeinot, jos se epäilee, ettei opetusta järjestetä lakien ja säädösten mukaisesti.

RATKAISU 19

Kasvatus- ja opetuspalveluiden hyvän johtamisen resurssit on turvattava

JOKaiseen päiväkotiin, kouluun ja oppilaitokseen tarvitaan läsnä oleva toimivaltainen esimies. Johtamista on resursoitava siten, että lähiesimiehellä on johdettavanaan enintään 20 henkilöä.

RATKAISU 20

Sisäilmaongelmat on korjattava

VALTION on kohdennettava rahoitusta sisäilmaongelmien poistamiseen. Päiväkoti- ja koulurakennusten suunnitteluun, hankintaan, rakentamiseen ja omistajan vastuisiin pitää säätää laatukriteerit ja määritellä vastuut ja sanktiot. Riittävästä ilmanvaihdosta kouluissa, päiväkodeissa ja oppilaitoksissa on tehtävä säädökset. Työterveyshuolto- ja terveydenhuoltolakiin on lisättävä, että sisäilmasta aiheutuvat terveyshaitat selvitetään kuukauden kuluessa sisäilmaoireilun esilletulosta. Terveydenhuoltolaki pitää laajentaa koskemaan varhaiskasvatusta. OAJ:n ehdotuksia sisäilman parantamiseksi on esitetty kattavasti OAJ:n ja Turun yliopiston tekemässä Sisäilmatutkimus 2017 -julkaisussa (www.oaj.fi).

4

Suomen kilpailu- ja innovaatiokykyä on vahvistettava uusien työpaikkojen luomiseksi

KANSAINVÄLISTEN vertailujen mukaan Suomi on jäänyt jälkeä tutkimukseen, koulutukseen ja uudistavaan innovaatiotoimintaan panostamisessa. Juuri tieteen ja tutkimuksen keinoin voidaan vastata yhteiskunnan kiperimpiin ongelmiin, luoda uudenlaista työtä ja kehittää yhteiskuntaa. Korkeakoulutuksen ja tutkimuksen kokonaisrahoitus on kuitenkin vähentynyt ja pirstaloitunut resurssileikkausten, rahoituksen uudelleenjärjestelyiden ja lyhytkestoisten kehittämishankkeiden vuoksi.

Globaali teknologinen murros haastaa myös Suomea. Toimialojemme uudistuminen on liian hidasta, ja lisäksi pk-yritysten kasvun edellytykset ovat heikot. Ammatillinen koulutus (toinen aste ja korkeakoulutus) ja sen tki-toiminta on meillä edelleen alihyödynnettyä. Esimerkiksi Kiina on uutta kasvua tavoitellessaan valmis panostamaan samanlaiseen ammattikorkeakoulujärjestelmään kuin meillä. Vähäiset investointi- ja kehitysresurssit hukkuvat keskinäiseen kilpailuun ja rahoitus on sirpaleista. Yritysten sekä julkisen sektorin tutkimus- ja innovaatioyhteistyöhön ei kannusteta riittävästi.

Tällä hetkellä korkeakoulutuksen kehittäminen herättää ristiriitoja, koska se tehdään lisäämällä tehtäviä samaan aikaan, kun mahdollisuuksia kavennetaan leikkaamalla rahoitusta ja vähentämällä henkilöstöä.

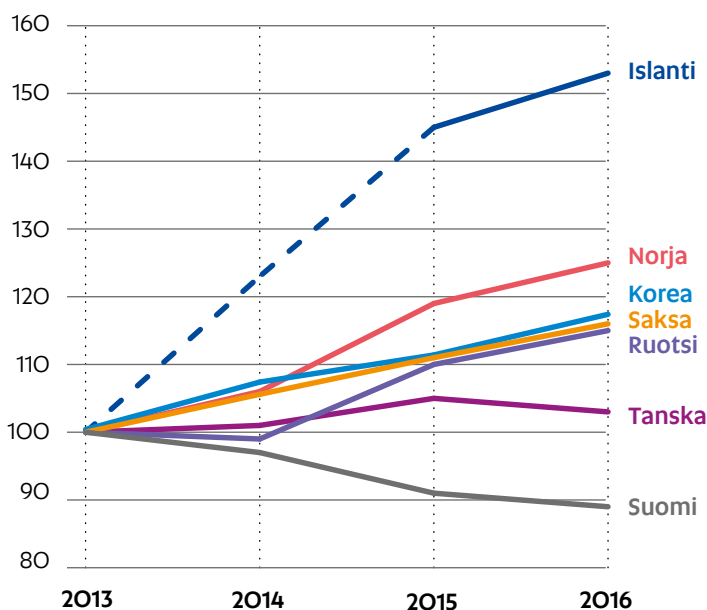

RATKAISU 21

Osaamiskeskittymien muodostamista eri puolille maata on tuettava

KORKEAKOULUJA ja niiden sijaintialueiden eri toimijoita kannustetaan vahvaan keskinäiseen yhteistyöhön tuemalla innovaatioverkostojen rakentumista. Korkeakoulut ja oppilaitokset, yritykset, julkinen sektori, tutkimuslaitokset ja kunnat muodostavat kampusalueelle osaamiskeskittymän, joka edistää koulutusta ja tutkimusta, vahvistaa alueellista osaamista, luo uusia työpaikkoja sekä houkuttelee opiskelijoita, huippututkijoita ja yrityksiä. Keskittymät hyödyntävät toiminnassaan myös kansainvälisiä innovaatioympäristöjä ja -verkostoja.

Keskittymien menestyksellinen toiminta edellyttää sekä alueellisia että kansallisia rakenteita ja toimintaympäristöjä, ja siksi kuntia on erilaisin keinoin kannustettava infrastruktuurin rakentamiseen. Eri ministeriöiden pitää yhdessä tukea alueellisten ja valtakunnallisten osaamiskeskittymien syntymistä. Valtakunnallisessa politiikassa pitää ottaa huomioon alueelliset ja paikalliset vahvuudet. Näin vähennetään toimijoiden keskinäistä kilpailua resursseista.

SUOMI JÄÄ JÄLKEEN KILPAILIJAMAISTA TUTKIMUS- JA KEHITYSRAHOITUKSESSA T&K-rahoituksen muutos kilpailijamaissa (2013=100).

Lähde: OECD

RATKAISU 22

Korkealla ja monipuolisella osaamisella vastattava työn murrokseen

TYÖELÄMÄ tarvitsee entistä enemmän sekä yliopistollista että ammatillista korkeakoulutasoista osaamista ja erilaisia korkeakoulututkintoja sekä näin rakentunutta tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoimintaa (TKI). Korkeakouluja koskevan lainsäädännön on vahvistettava ja tuettava tätä kehitystä.

Osaamistason lasku on pysäytettävä. Korkea-asteen dualisuus – ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen erilaiset tavoitteet ja omat lainsäädännöt – on säilytettävä. Yliopistoista tullaan työmarkkinoille jatkossakin maistereina. Ammattikorkeakouluista työelämään siirrytään ammattikorkeakoulututkinnolla. Työelämää kehittävien ylempien ammattikorkeakoulututkintojen asemaa vahvistetaan ja niiden määrää lisätään.

Korkeakoulujen henkilöstön ammattitaidon vahvistaminen ja työelämän kanssa tehtävä yhteistyö on nostettava tärkeimmiksi korkeakoulutuksen kehittämiskohteiksi, koska vain siten voidaan varmistaa opetuksen laatu ja ajantasaisuus. Opiskelumahdollisuuksien moninaistuminen ja opetusteknologian käyttöönoton laajentuminen edellyttävät opetushenkilöstön pedagogisen osaamisen vahvistamista, suunnittelu- ja kehittämistyön parempaa mitoitusta ja koulutuksellisen tehtävän arvostamista. Opetushenkilöstöllä on oltava mahdollisuus tutkimuksen tekemiseen.

RATKAISU 23

Korkeakoulutuksen ja TKI-toiminnan edellytykset saatava kuntoon

Korkeakoulujen on pystyttävä vastaamaan sivistyksen edistämistä, osaamistason nostoa ja kilpailukyvyyn tukemista koskeviin odotuksiin. Tiedettä ja tutkimustietoa on hyödynnettävä entistä laajemmin ja paremmin päätöksenteossa ja työelämässä.

Juuri tieteen ja tutkimuksen keinoin voidaan vastata yhteiskunnan kiperimpiin ongelmiin, luoda uudenlaista työtä ja kehittää yhteiskuntaa.

TKI-toimintaa ja sen rahoitusta pitää monipuolistaa siten, että siinä otetaan huomioon perustutkimuksen ja TKI-toiminnan asettamat erilaiset tarpeet sekä yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen erilaiset profiilit. Tutkimuksen rahoituksessa on painotettava sekä perustutkimusta että yhteiskunnan ja elinkeinoelämän tarpeita. Kansallisten TKI-panostusten osuus bruttokansantuotteesta on korkeakouluvision mukaisesti pitkällä aikavälillä nostettava neljään prosenttiin.

Ammattikorkeakoulujen potentiaalia ei ole vielä riittävästi hyödynnetty alueellisen elinvoiman vahvistamisessa. Niiden TKI-toiminta näkyy suoraan yritysten kilpailukyvyssä ja kasvussa. Yritysten ja ammattikorkeakoulujen väliseen yhteistyöhön tarvitaan kansallinen TKI-rahoitusmekanismi, esimerkiksi Business Finlandin myöntövaltuuksiin.

Korkeakoulujen pitää pystyä nykyistä helpommin hyödyntämään EU:n tutkimuksen puiteohjelmia. Kotimaisen ja eurooppalaisen tutkimusrahoituksen hakemiskäytäntöjä on yksinkertaistettava ja rahoituksen hakemiseen on tarjottava riittävä tuki.

Yritystukia kohdennetaan laajemmin korkeakoulujen, tutkimuslaitosten ja yritysten yhteistyönä tehtävään tutkimukseen ja suomalaisen innovaatiotoiminnan nostamiseen sekä uusien markkinoiden luomiseen.

RATKAISU 24

Osaamiseteli edistämään jatkuvaa oppimista

OSAAMISEN KEHITTÄMISEN pitää palvella nykyistä paremmin sekä työntekijän että työnantajan tarpeita. Suomessa pitää ottaa jatkuvan oppimisen tueksi käyttöön uusi kannustinmalli, osaamiseteli. Jokainen työkäinen olisi oikeutettu käyttämään kolmen vuoden välein 1 000 euron arvoisen osaamisetelin osaamisensa vahvistamiseen. Seteli olisi käytettävissä julkisen valvonnan alaisten koulutuksen tarjoajien koulutukseen. Työntekijät, työnantajat ja koulutusjärjestelmä kantaisivat yhdessä vastuun setelin rahoituksesta ja työntekijän osaamisen säännöllisestä kehittämisestä. Vastaava kannustin on rakennettava julkiselle sektorille.

RATKAISU 25

Koulutusviennin mahdollisuudet on hyödynnettävä

KYSYNTÄÄ suomalaiselle koulutusviennille on, mutta emme osaa myydä ja markkinoida sitä riittävän tehokkaasti ja oikeaan hintaan. Koulutusvientä on kytkettävä vahvemmin kumppanuuteen suomalaisen teollisuusviennin kanssa, ja eri koulutusvientiorganisaatioiden on tehtävä laajempaa keskinäistä yhteistyötä. Koulutusvientä toimialana tarvitsee kokonaiskoordinointia toiminnan vakauttamiseksi ja kasvattamiseksi. Education Finland -ohjelmasta tulee tehdä pysyvä, ja viennin tueksi on saatava riskirahoitusta. Suomen pitää antaa vahva koulutusosaamisensa myös kehittyvien maiden tukemiseksi. Koulutushankkeiden pitää olla keskeisin kehitysyhteistyön muoto.

RATKAISU 26

Kansainvälisiä osaajia houkuteltava Suomen työmarkkinoille

SUOMEEN TARVITAAN kansainvälisiä osaajia yhtä lailla korkean asiantuntemuksen kuin suorittavan työn tehtäviin. Asiantuntijoiden ja tutkijoiden suurempi kansainvälinen liikkuvuus vahvistaa kotimaista korkeakoulutusta ja tutkimusta sekä suomalaisten yritysten toimintaa. Suomeen tarvitaan kokonaisvaltainen maahanmuuttopoliittinen ohjelma, jolla houkuttelemme aktiivisesti työmarkkinoiden tarvitsemia uusia osaajia. Toisen asteen ja korkea-asteen vieraskielisen koulutuksen opiskelijavalintojen valintapäätöksiä pitää nopeuttaa ja kieli- ja kulttuurikoulutusta lisätä.

Koulutus- ja kasvatusektori tulee asettaa tärkeimmäksi investointikohteeksi. On laadittava pitkän aikavälin kasvuohjelma, jotta perusrahoitus saadaan kestävälle tasolle.

5

Maailman parasta koulutusjärjestelmää on kehitettävä kokonaisuutena

SIVISTYS, KASVATUS JA KOULUTUS ovat nostaneet Suomen maailman onnellisimpien, edistyksellisimpien ja vauraimpien maiden joukkoon. Kasvatus ja koulutus sekä niillä luotu osaaminen ovat olleet keskeisiä kansakunnan kehittäjiä, uudistajia ja voimavarojen luoja – koko henkisen ja taloudellisen hyvinvointimme kivijalkoja. Viime vuosina nuorten ikäluokkien koulutustaso on kuitenkin huolestuttavasti kääntynyt laskuun. Vähenevä panostus koulutukseen ja sen seurauksena heikkenevä osaaminen vaarantavat Suomen tulevaisuuden.

Yhteiskuntaa ei kehitetä eikä sen ongelmia ratkaista ilman vahvaa ja edistyksellistä kasvatus- ja koulutussektoria. Koulutukseen kohdistuviin kasvaviin odotuksiin ja vaatimuksiin vastaaminen lisää väistämättä kustannuksia, joita ei saada kompensoitua automatisoinnilla ja rationalisoinnilla, kuten teollisuudessa usein tehdään. Koulutuksen positiiviset vaikutukset yhteiskunnan henkiseen ja taloudelliseen kehitykseen ovat kiistattomia ja tieteellisesti todistettuja. Siksi koulutukseen tulee jatkossa panostaa enemmän kuin aikaisemmin. Systemaattista koulutuksen arvostuspuhetta on lisättävä kaikilla päätöksenteon tasoilla.

Kasvatusta ja koulutusta ei saa järjestää taloudellisen voiton tavoittelemiseksi, vaan paremman yhteiskunnan saa-

vuttamiseksi. Kuitenkin varhaiskasvatuksessa voiton tavoittelemisen on nykyään mahdollista, ja voittoa rahoittajilleen tavoittelevien päiväkotipalvelujen osuus on lisääntynyt. Yhtiöiden tuottamassa koulutus- ja kasvatustoiminnassa tulee päätöksenteon olla julkista ja avointa, koska toiminta on julkisesti säädeltyä ja rahoitettua.

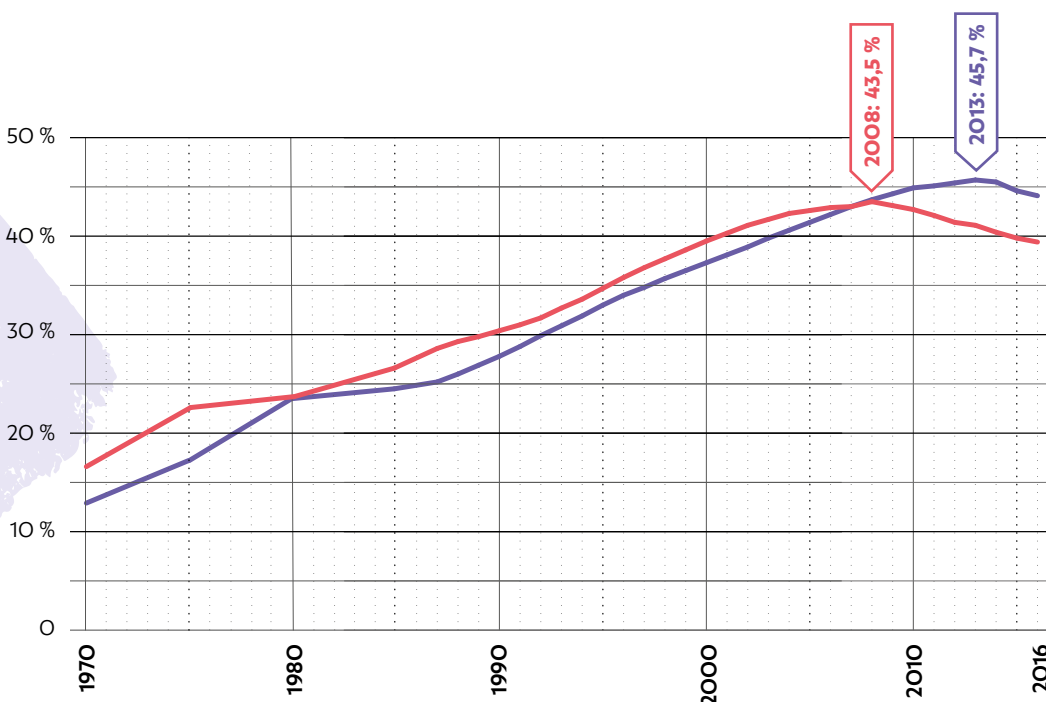

RATKAISU 27

Kasvatuksen, koulutuksen ja tutkimuksen rahoitusta on lisättävä merkittävästi

KOULUTUS- JA KASVATUSSEKTORI tulee asettaa tärkeimmäksi investointikohteeksi. On laadittava pitkän aikavälin kasvuo- ja kehittämissuunnitelma, jotta perusrahoitus saadaan kestävälle tasolle.

Kuntarahoituksen kokonaistaso on selkeästi vahvistettava. Kuntien valtionosuusjärjestelmä kaipaa remonttia, jotta se reagoisi kasvavien alueiden resurssitarpeisiin ketterämmin. Valtionosuusjärjestelmän on tuettava kuntarakenteen tervettä kehittymistä suhteessa väestörakenteeseen sekä huomioon otettava vieraskielisten oppijoiden kasvava osuus ja resursoinnin tarve opetuksessa.

VIISIKYMMENTÄ JATKUNUT KOULUTUSTASON NOUSU ON KÄÄNTYNYT LASKUUN

Korkea-asteen koulutuksen suorittaneiden osuus ikäryhmittäin 1970–2016. Huippuvuodet merkitty kuvaan.

Lähde: Tilastokeskus

- 35–39-vuotiaat
- 30–34-vuotiaat

RATKAISU 28

Kehittämisen on oltava pitkäjänteistä

KOULUTUKSEN JÄRJESTÄJIÄ pitää tukea pirstaleisen hankerahoituksen sijaan pitkäkestoisella kehittämisrahoituksella, mikä osaltaan tukee koulutuksen kehittämisen pitkäjänteisyyttä. Rahoituksen pitää pohjautua valtakunnan tasolla linjattuihin tarpeisiin sekä kuntien ja koulutuksen järjestäjien omiin koulutuksen kehittämissuunnitelmiin sekä tutkittuun tietoon. Rahoituksella voidaan ohjata kuntia ja koulutuksenjärjestäjiä yhteistyöhön. Rahoitus pitää ohjata suoraan koulutuksen järjestäjille. Suomessa pitää yhä edistää ja laajentaa kasvatuksen ja koulutuksen tutkimusta kaikilla kouluasteilla.

RATKAISU 29

Laatu on tärkeintä koulutusjärjestelmän kehittämisessä

LAINSÄÄDÄNNÖLLÄ on asetettava selkeät minimitalvoitteet ja laatuksiteerit varhaiskasvatuksen ja eri koulutusasteiden opetuksen järjestämiselle. Lisäksi tarvitaan mittarit, joilla pyritään mittaamaan toiminnan tuottavuutta ja tuloksellisuutta sekä laadullisesti että määrällisesti. Nämä toimivat koulutuksen kehittämisen, arvioinnin ja suunnittelun tukena. Arvioinnissa on huomioitava, että kasvatuksen ja koulutuksen tuloksellisuutta on mahdollista arvioida vain hyvin pitkän ajan kuluessa.

Rahoitusmalleja on kehitettävä tukemaan laatua ammatillisessa koulutuksessa ja korkeakoulutuksessa.

RATKAISU 30

Kasvatus- ja koulutuspalveluiden pitää olla voittoa tavoittelemattomia

KASVATUS- JA KOULUTUSPALVELUJEN tulee muodostaa yhtenäinen jatkumo aina varhaiskasvatuksesta korkeasteelle. Julkinen sektori pystyy parhaiten tuottamaan yh-

RATKAISU 31

Kasvatuksen ja koulutuksen toimintaedellytykset kunnissa turvattava

KUNTARAKENNE vaatii kehittämistä laadukkaiden palveluiden turvaamiseksi. Lähtökohdaksi pitäisi ottaa, että kunnan väestöpohja riittää yläkouluopetuksen järjestämiseen laadukkaasti. Tällaiseen kehitykseen valtion pitää ohjata ja kannustaa kuntia.

Maakuntaudistukselle pitää antaa aikaa. Maakunnille ei pidä siirtää uusia tehtäviä ennen kuin maakunnat ovat saaneet toimintansa käyntiin ja mahdolliset kehittämistarpeet on tunnistettu. Niille ei pidä antaa esimerkiksi kasvatus- ja koulutuspalveluiden järjestämistehtävää. Varhaiskasvatuksen roolia kunnallisena palveluna pitää vahvistaa.

Opiskeluhuollon psykologi- ja kuraattoripalveluille on kohdennettava kunnan peruspalveluiden valtionosuuteen oma erillinen rahoituksensa.

RATKAISU 32

Koulutukselle on perustettava tulevaisuusfoorumi ja laadittava KESU

SUOMEEN on perustettava valtakunnallinen koulutuksen tulevaisuusfoorumi, jossa koulutusjärjestelmää kehitetään kokonaisuutena ja pitkällä aikajänteellä. Uuden hallituksen pitää laatia koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelma (KESU), joka parantaa kehittämisen pitkäjänteisyyttä.

Elämäntyönä tulevaisuus

SUOMALAISEN kasvatusta ja koulutusjärjestelmän laadun taustat ovat opettajat ja laadukas johtaminen. Opettajat työskentelevät eri nimikkeillä kaikenikäisten oppijoiden kanssa päiväkodeissa, kouluissa, oppilaitoksissa ja työpaikoilla. Työnkuva vaihtelee koulutusasteen ja oppijoiden ikäkauden mukaan, mutta opettajan tehtävä on aina luonteeltaan asiantuntija- ja ihmissuhdetyötä. Opettajan keskeisiä tehtäviä ovat opettaminen, ohjaaminen, tuen antaminen, arviointi, oman alan ja opetuksen kehittäminen, monipuolinen yhteistyö sekä projekti- ja hanketyö.

Suomalaiseen opettajuuteen kuuluu sisäänrakennetusti opettajien vahva autonominen asema erilaisten pedago-

gisten ratkaisujen tekemisessä ja opetuksen käytännön toteuttamisessa, eikä opetusta juuri ulkoisesti valvota. Siksi järjestelmän laadun takeena ovat opettajien kelpoisuusvaatimukset ja korkealaatuinen opettajankoulutus. Opettajalla on laaja kasvatusta ja sivistystehtävä sekä yhteiskunnallinen vastuu, joihin vaaditaan vahvaa erityisasiantuntemusta. Siksi opettajan työtä ei voi korvata esimerkiksi ohjaajan tai koulunkäyntiavustajan työllä.

Opettajan työn osaamisvaatimukset muuttuvat jatkuvasti kiihtyvää tahtia. Toimintaympäristön kansainvälistyminen, digitalisaatio tai oppijoiden tuen tarpeen kasvu haastavat opettajien osaamisen. Sivistyksen, yhteiskunnan toimivuuden ja kilpailukyvyn kannalta on tärkeää huolehtia opettajien osaamisen ajantasaisuudesta. Tämä edellyttää niin opettajien peruskoulutuksen aktiivista kehittämistä kuin työssä olevien opettajien systemaattista ja jatkuvaa osaamisen kehittämistä työajalla läpi työuran. Vain opettajan ammatin arvostus ja vetovoima takaavat sen, että erinomaiset hakijat hakeutuvat alalle jatkossakin.

Ei riitä, että vain opettajien osaamisesta huolehditaan. Myös työnteon edellytysten on oltava kunnossa. Tämä tarkoittaa muun muassa tiiviin vuorovaikutuksen ja laadukkaan lähiopetuksen turvaavia opettaja–oppija-suhdelukuja, ponnostuksia laadukkaaseen johtamiseen, johtajien osaamiseen, johtamistyön resursointiin sekä satsauksia opetukseen soveltuviin tiloihin ja laadukkaisiin välineisiin. Nämä kaikki edellyttävät alan perusrahoituksen nostamista keskeiselle tasolle.

Toimintaympäristön kansainvälistyminen, digitalisaatio tai oppijoiden tuen tarpeen kasvu haastavat opettajien osaamisen. Sivistyksen, yhteiskunnan toimivuuden ja kilpailukyvyn kannalta on tärkeää huolehtia opettajien osaamisen ajantasaisuudesta.

RATKAISU 33

Perustetaan kansallinen opettajarekisteri

KANSALLINEN opettajarekisteri mahdollistaa opettajien koulutustarpeen ajantasaisen ennakkoinnin ja kertoo opetusalan alueellisen työvoimatarpeen. Rekisteri näyttää opettajien ja esimiesten uranaikaisen kouluttautumisen, varmistaa opiskeluympäristön turvallisuutta ja opetuksen laatua sekä lisää huoltajien tietoisuutta opettajan kelpoisuudesta. Katava opettajatiieto on välttämätöntä myös kasvatusta ja opetusalaan tehtävän tutkimuksen kannalta.

34

RATKAISU 34

Kelpoisuusvaatimukset turvaavat opettajien ja esimiesten osaamista

OPETTAJIEN kelpoisuusvaatimukset on säilytettävä vähintään nykyisellä tasolla, koska opettajien korkeatasoinen koulutus on keskeinen toiminnan laatutekijä. Myös varhaiskasvatuksen opettajien kelpoisuusvaatimus pitää nostaa maisteritutkintoon. Ammattioppilaitosten opettajien kelpoisuusvaatimukseksi on asetettava ylempi ammattikorkeakoulututkinto ja ammattikorkeakoulujen opettajille vaatimukseksi pedagogiset opinnot. Esimiesten kelpoisuusvaatimuksia pitää vahvistaa sisältämään myös johtajaosaamista työnkuvaan kohdistuneiden muutosten vuoksi. Kelpoisuusvaatimukset on asetettava myös niille opettajaryhmille, joilla niitä ei vielä ole.

35

RATKAISU 35

Osaamista on kehitettävä työuran alusta loppuun asti

OPETTAJIEN ja esimiesten koko uranaikaista osaamisen kehittymistä on vahvistettava. Jokaisella opettajalla ja esimiehellä pitää säännöllisesti käytävän kehityskeskustelun osana olla päivitettävä henkilökohtainen kehityssuunnitelma, jossa huomioidaan koulutustarpeet ja ammatillisen osaamisen kehittämistarpeet. Osaamisen kehittämiseen on varattava myös riittävästi työaika. Työuransa aloittavien opettajien perehdyttämistä ja mentorointia pitää vahvistaa, ja nämä pitää aloittaa jo opintojen lopussa ennen siirtymistä työelämään.

36

RATKAISU 36

Opettajankoulutuksen kehittämiseen perustettava pysyvä neuvottelukunta

OPETTAJANKOULUTUSFOORUMIN työtä pitää jatkaa perustamalla valtakunnallinen opettajankoulutuksen neuvottelukunta. Opettajankoulutuksen kehittämistyön on oltava

37

RATKAISU 37

Opettajien oikeus tekemäänsä materiaaliin on turvattava

KASVATUS-, OPETUS- JA TUTKIMUSALALLE pitää päivittää opetus- ja kulttuuriministeriön mallisopimukset ja laatia opas tekijänoikeuksista sopimiseen. On myös selkiytettävä opettajien oikeutta tekemäänsä materiaaliin: tekijänoikeuksista on aina sovittava, eivätkä ne kuulu työnantajalle automaattisesti työ- tai virkasuhteen perusteella.

**MAAILMAN PARAS
OPETUSHENKILÖSTÖ**

OPPIJAT

Opetus- ja kasvatustyön tulos syntyy opettajan ja oppijan välisessä vuorovaikutuksessa

Sivistyneet, osaavat ja hyvinvoivat kansalaiset lapsista vanhuksiin

TYÖNTEON EDELLYTYKSET KUNTOON:
hyvä johtaminen, riittävä resursointi, opetukseen sopivat terveelliset tilat, laadukkaat välineet ja materiaalit sekä riittävä aika oppijan kohtaamiselle.
Nämä luovat innostusta ja työn imua.

Ihmiskuntaa uhkaavat globaalit ongelmat, kuten ilmastonmuutos, puhtaan veden loppuminen ja alati kasvava energian tarve.

Suomessa eriarvoistuminen, syrjäytyminen tai esimerkiksi työttömyys ja kasvava osaajapula vaativat meiltä uutta ajattelua. Puhumme helposti toistemme ohi ja kadotamme kyvyn löytää ratkaisuja yhdessä, toisiamme arvostaen.

Kun tulevaisuus tuntuu epävarmalta ja turvattomalta, tarvitsemme ratkaisuja, jotka rakentavat parempaa huomista ja tulevaisuutta.

Onneksi me suomalaiset tiedämme jo vastauksen, emmekö vain?

Kasvatus. Koulutus. Tiede. Tutkimus.

#koulutusratkaisee

KYSY LISÄÄ

Heljä Misukka, koulutusjohtaja
Suvi Pulkkinen, koulutuspoliittinen asiantuntija
Jaakko Salo, erityisasiantuntija
etunimi.sukunimi@oaj.fi

LUE NETISTÄ

koulutusratkaisee.fi
oaj.fi

SEURAA SOMESSA

#koulutusratkaisee
Facebook /oajry
Twitter @oajry
Instagram @oajry

**OPETUSALAN
AMMATTIJÄRJESTÖ OAJ**

**KOULUTUS
RATKAISEE**

